

RODOLJUB.

Glasiło „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 3 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Národní Tiskarní“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

17. števí.

V Ljubljani, dne 5. septembra 1896.

VI. leto.

Sprava slovanskih strank.

Proti nasvetu poljskega lista „Nova Reforma“, da bi se v bodočem državnem zboru zavezale vse slovanske stranke, oglasila se je tudi „Südsteirische Post“. Ta list poslednji čas plava popolnoma v klerikalni vodi. Proti skupnemu delovanju slovanskih strank posebno to navaja, da Slovenci glede verske šole niso jedini.

Vidi se, da je pri tem južnoštajerskem listu verska šola nad vse. Po našem mnenju ni umno vse politike uravnjavati s stališča verske šole. Tudi sedanja šola ni brezverska, četudi duhovščina v njej sama ne odločuje. Sedaj stopajo v politično življenje močje, ki so že hodili v novo šolo, in reči moramo, da so bolje vneti za verske stvari, kakor so bili prejšnji iz verske šole. Verska šola je bila Avstriji dala nemško-liberalno stranko. Sicer pa sedanji minister Gauč že skrbi, da se verska vzgoja ne zanemarja. Če se oglasi v tem ali onem oziru kak škof s kako željo, gotovo se mu takoj ustreže. Klerikalne pritožbe glede šole so največ popolnoma neutemeljene in izvirajo pač le od ted, da bi duhovščina zopet rada neomejeno gospodovala v šoli in nad učitelji.

Navadno se zatrjuje, da bi verska šola bila tudi ceneja. To je pač le pesek, ki se meče kmetom v oči.

Klerikalci zahtevajo zares le šestletno ljudsko šolo, a osemletna je tako le malo kje ali pa nikjer strogo upejljana. Povsod je dovoljeno toliko izjem, da prave osemletne šole niti nimajo.

Ob svojem času je knez Lichtenstein bil stavil neki predlog zastran verske šole. S tem predlogom bi se šolski smoter bil pač precej ponižal, a dvomiti moramo, da bi zaradi tega bila šola že ceneja. Kar bi se pri ljudskih učiteljih, ko bi jih bilo kaj manje, prihranilo, bi se pa izdalo na drugi strani za predlagano duhovsko nadzorstvo. Poleg sedanjih šolskih nadzornikov bi se nastavili pa še posebni okrajni in deželni duhovski šolski nadzorniki. Ti močje bi ne nadzorovali le veronauka, temveč ves pouk, kakor posvetni šolski nadzorniki. Če bi bilo v vzgojeslovnem oziru tako dvojno nadzorstvo koristno, mi jako dvomimo. Za učitelje bi pa bilo gotovo jako nadležno, ker mnogi duhovniki so že sedaj jako nestrpni proti učiteljem. Bati se je, da bi mnogi taki nadzorniki bili pravi mučitelji učiteljskega stanu.

Ti nadzorniki bi gotovo svoje službe ne opravljali zastonj. Bili bi plačani in zato tisti le slepari, ki trdi, da bi verska šola bila ceneja. Prav lahko bi se zgodilo,

LISTEK.

Kolárjev Valentin.

Izvirna povest. Spisal Moric Zvônik.

(Konec.)

V.

Bilo je v začetku zime kake tri leta potem, odkar so pokopali Osamelovo Katrico; méllo je neprenehoma že tri dni in tri noči. Namedlo je že toliko na debelo belega gosta, da se je že ivje jelo pripogibati pod sneženo težo, a sneg je še vedno v debelih plahтах naletaval iz oblakov. — Stari možiček, ki je z veliko težavo gazil sneg s Podgorja po dobro mu znani stezici proti „Polžji dolini“, imel je že natovcrjenega belega neljubega gosta na hrbtu in na škornjih celi tovor.

Prišedši možek do dobro mu znane stare, votle bukve, kamor se lahko človek ob bližujoči se nevihti vanjo skrije, ugleda pred seboj človeško truplo, katero je skoraj že zelo zamedeno v snegu ležalo. Poleg mrtveca na smerkovem parobku ležala je izpraznjena (nenabita) dvocevka-puška, kar znači, da je pokojnik najbrž lovec. Izvlekši mož mrtveca izpod snega, spozna v njem mladega lovca iz Podgorja — mladeniča Rudolfa Broillija . . .

Ko natančneje preišče stari polhar — možicelj je bil v resnici znani nam Kozmek Oplata — mrtveca, spozna in opazi, da je pokojniku kroglja, ki je prevrtala njegovo glavo, pomagala iz te „solzne doline“. Že si je hotel prisvojiti njegovo žepno uro, a v hipu se domisli, da je to greh; domislil se je nekako, kakor Sanho Panza in dejal sam pri sebi: „Boljša je pamet, kakor žamet!“ in pustil je mrtveca ter njegovo žepno uro in pohitel je v vas po

da bi bila nekoliko dražja. To šolsko nadzorstvo je glavna stvar, zaradi katere se klerikalci toliko navdušujejo za versko šolo. Ne šola, temveč zaslužek in pa gospodstva željnost je glavna stvar. Toda, kar je Lichtenstein tedaj predlagal, s tem bi se bili klerikalci le začasno zadovoljili. Kmalu bi zahtevali, da se jim izroče vodstva šol. Zlasti za učitelje bi bilo to imelo kaj slabe nasledke, vsa boljša mesta bi se jim polagoma odvzela.

Seveda klerikalci se na to sklicujejo, da jih je Kristus poslal učiti vse narode. A ni nikjer v svetem pismu ni povedano, da bi bil Kristus zahteval za svoje učence tudi posvetni pouk, temveč je mislil jedino verskega. Sicer pa klerikalcem ni dosti na pouku samem. Lahko rečemo, da bi bil mnogo slabše oskrbovan v verski šoli, nego je v sedanji. Baš tisti kapelanje, ki se najbolj pritožujejo, da se verstvo v šoli premalo goji, popuste veronauk in gredo od hiše do hiše agitirat, če so kake volitve. Pouk veronauka je ob takih priložnostih zanje deveta brigada.

Kar se tiče slovenske narodne stranke, tudi nima nič proti gojenju verstva v šoli in tudi ni nikdar ugovarjala, da se sedanji zakoni premene, v kolikor so v tem oziru pomanjkljivi. Seveda v to pa narodna stranka ne more dovoliti, da bi v šoli zopet jedino duhovščina popolnoma samovoljno gospodarila. S tem bi se upeljalo gospodstvo jednega stasu nad drugimi stanoviti. Učitelji ne smejo več postati hlapci duhovnikov. Če morda sedaj niso povsod odnošaji mej učitelji in kateheti povsem taki, kakor bi morali biti, so skoro povsod krivi duhovniki, ki nočejo učitelja priznavati za enakopravne faktorje, jih v svoji domišljavosti prezirajo, ali pa celo pri vsaki priložnosti tožijo pri višjih oblastvih. Priznavamo pa, da bi bilo koristno, ako se otroci v šolah razdele po veroizpovedanjih, a na Slovenskem je pač malo šol, v katere bi hodili otroci dveh ver. Sicer se pa že v sedanjem državnem zboru lahko doseže prememba zakonov v tem oziru, ako se le klerikalci s tem zadovoljijo. To se jedino zaradi tega še ni zgodilo, ker se ni staval predlog, ki bi

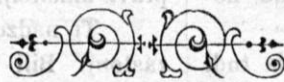
bil jedino to zahteval. Klerikalci tudi take delitve ne žele, ker bi potem zgubili hudo orožje za boj proti sedanji šoli. Sedaj s tem agitujejo proti sedanji uredbi šol, da se kje pripeti, da židovski ali pa protestantski učitelj uči katoliške otroke.

„Südsteirische Post“ bi pa morala vedeti, da je sedanji šolski zakon potreben v nekem drugem oziru še boljše premembe, kakor v verskem, to je v narodnem. V tem oziru pa moramo doseči premembo jedino, ako se zblížajo avstrijski Slovani. Od nemških konservativcev in krščanskih socialstov v tem oziru nimamo pričakovati zanesljive podpore. Le predobro je še nam znano, kako so se konservativci glede celjske gimnazije v deželnem zboru v Gradcu in krščanski socialisti pa v državnem zboru združili s slovenskimi naprotniki, ko je šlo za osnovo dvojezične gimnazije v Celju.

Sicer pa moramo glede verske šole še nekaj omeniti. Stvar ni tako nujna, kakor klerikalci upijejo. Zato imamo dobre priče, avstrijske škofje same. Sedanji učni minister je pred več leti bil predložil neki načrt za premembo šolskega zakona v gospodski zbornici. Tedaj so škofje oddali neko izjavo in ž njo tako rekoč vprašanje vzeli zbornici poslancev iz rok.

Knez Lichtenstein je bil zaradi tega še malo nevoljen in je odložil svoj mandat. Stvar je potem zaspala. Škofje se zanjo niso več zmenili, ker se je menda jim zdela premalenkostna ali pa ne nujna. Stvar je zaspala, le na nekaterih shodih so klerikalci še govorili o verski šoli in po listih o njej pisali, škofje so jo morda tudi še v kakem pastirskem listu omenili, a v parlamentu zanj niso ne prsta ganili.

Zato pa mi mislimo, da pač stvar, za katero se avstrijski škofje, samo za vero vneti možje, tako malo brigajo, ne bi smela ovirati skupnega delovanja slovanskih strank, posebno ker bi le slovanska koalicija celo nikogar ne ovirala poganjati se za versko šolo, ako bode le tudi narodna.

ljudi, da so pokojnika nesli na njegovo stanovanje. Preiskovalna komisija spoznala je, da si je pokojnik sam, z lastno roko s strelom prikrajšal to borno življenje; odločilo se je, naj se ga pokoplje prihodnji dan v neposvečeno zemljo, kakor so se običajno zagrebali jednaki samomorilci.

Na večer se je sešlo več možakov in ženic iz vasi v stanovanje, kjer je pokojnik ležal na mrtvaškem odru; ugibalo se je, kje se je pokojnik rodil, koliko let je že v tem kraju i. t. d.

Stari polharček Oplata, kateri je bil tudi v tej družbi zraven mrtveca, se oglasi in dejal je predzno: „Ta človek je gotovo v peklju; jaz menim, da v „vice“ ga gotovo ne vsprejmó!“ Valentin Kolár, ki je bil tudi zraven in koji je pokojniku vso krivico, vse „gorje“, ki mu je je pokojnik učinil, že davno vse odpustil, ter je precej zavrnil Oplato, rekóč: „Ti, Kozmek, ne bodeš nič

sodil; izvestno je, kakoršno delo, tako plačilo,“ a Bog je sodbo sebi prepustil!“ In polhar ni zinil nobene več.

Nadaljnje ugibanje in zborovanje preprečil je zbranim možkom ravno vstopivši, razčepani mož, na čegar obličju se je zamoglo čitati, da je preživel gotovo nad 50 zim.

Radovednost zbrane množice, kdo je in odkod je dôšel, prisilila je tujega moža, da je jel s slabim in tihim glasom pripovedovati: „Rojen sem v tem kraju. Mož oče, kateri najbrž ne živi več, namenil me je za naslednika in gospodarja na starem domovju; ali jaz ga nisem slušal, ni spoštoval, četudi se obeta v četrti božji zapovedi takim otrokom, ki svoje stariše spoštujejo, že na tem svetu dolgo življenje. In Bog me je kaznoval! Od desetega leta klatl sem se pobajkovaje po domovini; nobeno delo me ni nič več veselilo. Izpolnivši dvajseto leto umaknil sem se vojaškemu naboru, ostavlil sem svojo domovino ter se

Politični pregled.

Državni zbor se snide dne 1. oktobra. Pogodba z Ogersko se mu najbrž ne predloži, ker se o vseh stvareh avstrijska in ogerska vlada sporazumeti ne moreta.

Stojalowski. Klerikalci so v Rimu dosegli, da je duhovnik Stojalowski izobčen iz cerkve. Njegovo izobčenje se je že objavilo po galiških cerkvah. Stojalowski ni drugega storil, da si je prizadeval pomagati gališkim kmetom in delavcem in jih izviti iz rok katoliških in židovskih oderuhov in izkoriščevalcev. Celo „Slovenec“ je hvalil njegovo delovanje. Stojalowskega delovanje pa ni ugajalo gališkim škofem. Bati so se jeli, da bi se pri njih najprej začel izvajati krščansko-socialni program. Jeli so tega duhovnika preganjati in črniti, dokler niso dosegli, da so ga izključili iz cerkve. Stojalowski je objavil neko izjavo po listih, da ne veruje, da bi dekret o njegovem izobčenju bil pristen, temveč je neka sleparija. Če bi pa bil papež tem pritrtil, bi ga bili morali preslepiti. On se je držal le papeževih enciklik. To pa Stojalowskemu najbrž ne bode pomagalo. Ni verjetno, da bi gališke škofove v Rimu proglasili za sleparje. Vrana vrani ne izkljuje oči, pravi pregovor.

Ruski car je bil dne 27. avgusta prišel na Dunaj obiskat avstrijskega cesarja. Bil je na Dunaju jako slovesno vzprejet, kajti mesto je bilo dovolilo 25.000 gld. za vprejem ruskega vladarja. Ta prihod ruskega carja je pa bil tudi velikega političnega pomena, in ni dvombe, da se je o tej priložnosti tudi govorilo o zmedenih razmerah v Turčiji.

Boj proti Kalteneggerju. Liberalci in nemški nacionalci bi na vsak način radi vrgli pri volitvah kmeta Kalteneggerja, ker je v državnem zboru govoril za celjsko dvojezično gimnazijo. Ker drugi proti njemu ne zmaga, bode kandidoval proti njemu poslanec Morre. Ta mož je zaradi tega popustil doseđanji svoj volilni okraj in kandiduje v graški okolici. Če tudi ima Morre precej vpliva, vendar liberalci niso prav gotovi, da bi zmagali. Sicer pa moramo še omeniti, da so konservativci sami največ

krivi, da se tako uporablja celjska gimnazija proti njim, ker se niso takoj odločno upri liberalcem in nacionalcem, a se ž njimi lepo zjedini v deželnem zboru. Tako so pač morali gornještajerski Nemci misliti, da se kdo vé kaka krivica zgodi celjskim Nemcem z osnovo dvojezične gimnazije.

Krščanski socialisti na Dolenjem Avstrijskem kažejo vedno bolj svoje klerikalno lice. Za kandidate za bodoče deželnozborske volitve postavljajo povsod duhovnike, kjer le upajo ž njimi zmagati. Posvetojaki so dobri le še za take okraje, kjer za duhovnike ni nobenega upanja, da bi zmagali. Sicer pa je to le dobro. Ljudje bodo spoznali prave smotre tega gibanja, da je nekaterim krščanski socializem le pretveza, za katerim se skriva klerikalizem. Novi dolenjeavstrijski deželni zbor bode podoben skoro kaki dekanjski pastoralni konferenciji. Konec t-ga bode pa pač ta, da se bode tudi na Dolenjem Avstrijskem še slišal ob kakih volitvah klic, kot se je ob zadnjih volitvah na Tirolskem: „Le farja ne!“ in to mej ljudmi, ki niso liberalci, temveč hočejo biti še gorečnejši katoličani, kot so njih kapelani in župniki. To naj bi dobro premislili vsi tisti posvetojaki, ki se usiljujejo klerikalcem ali krščanskim socialistom. Duhovniki jih bodo odrinili, kadar jih ne bodo več potrebovali.

Lobanov, ruski minister vnanjih stvari, je umrl na potu z Dunaja v Kijev, kamor je spremljal carja. Lobanov je bil v 71. letu. Minister vnanjih stvari je bil še le jedno leto, poprej je bil dalje časa veleposlanik na Dunaji. Delal je za zboljšanje odnošajev mej Rusijo in Avstrijo za ohranjenje miru. Zato je oboževati njegovo smrt.

Zarota v Srbiji. V Srbiji so zasledili neko zaroto, ki je merila na to, da odstavi sedanjega kralja in zopet spravi Milana na prestol. V zaroto je več višjih častnikov in uradnikov zapletenih. Bivši kralj Milan bi seveda rad prevzel prestol, ko je vse zapravil, kar je bil odnesel iz Srbije.

podal, s trebuhom za kruhom' v novi svet, v daljno Ameriko. V dvajsetih letih mojega bivanja v novem svetu — kjer sem imel dobro in stalno službo — prihranil sem si precejšen kupček novcev; miru in prave zadovoljnosti pa vendar nisem mogel zadobiti. Srčna želja, videti še enkrat očeta in ga prositi odpuščanja, me je napotila, da sem se nekega poletnega jutra vkrcal na francoski poštni parobrod, namenjen v domovino, ali „človek obrača, Bog pa obrne! Na povratku zgrabi nas hud vihar, ladijo potopi z vsem imetjem, mene pa vrže na neki iz morja štrleči morskostrov; vse moje imetje, ves up v boljšo prihodnost mi je pa požrlo nenasiťljivo morskostrovje. Tretji dan mojega bivanja na morskem ostrovu, rešila me je mimoidoča afrikanska trgovska ladija in me brezplačno pripeljala v afrikansko primorsko mesto Tunis, kjer so se svoje dni vršili največji človeški semnji. Tu sem si sča-

soma toliko prislužil, da sem se zamogel vrniti v zaželjeno domovino. Poslednji čas sem jel bolehati, ker nisem več za nobeno delo, moram prositi od hiše do hiše za trdo kruhovo skorjo, da si tako podaljšam to borno življenje. Srčno hrepenenje se mi vzbuja, čim prej videti rodnega očeta in mlajšega brata, ker upam, bode dobri oče — stari Kolár — izgubljenega, a poboljšane sina z veseljem vsprejel!“

Valentin Kolár je ves čas pripovedovanja z zanimanjem poslušal tujca in ga že prvi hip spoznal za svojega brata Jožeta, dasi ga je videl danes prvič v svojem življenju. Segel mu je v roko in se mu udal za pravega brata.

Na željo Jožeta šla sta oba brata na sveti večer k polnočnicam v cerkev, zahvalit Boga za srečno snidenje. Solza samega veselja se je Jožetu Kolárju po velem licu utrnila, ko je čez več, kakor dvajset let v domačem glasu

Italijanskega prestolonaslednika zaroka. Italijanski prestolonaslednik Viktor Emanuel se je že zaročil s črnogorsko princezinjo Heleno. Princezinja ima sedaj 23 let in je nenavadne lepote. Ona ima še pet sestrah in tri brate, dve njeni sestri sta pa že omoženi. Nadškof Mikulinovič bode princezinjo poučeval v katoliški veri. Poroka bode v jeseni v Neapolju. Ta ženitev bode za Italijo velike politične važnosti, kajti zblížata se vsled tega Italija in Rusija, ker je črnogorski knez najboljši prijatelj Rusije.

Dogodki v Carigradu. Minoli teden, v četrtek, so nekateri Armenci, najbrž kaki najeti ljudje, udrli v turško banko. Da niso mislili začeti resnega boja, je pač vidno iz tega, da niso pobili uradnikov, niti vlomili blagajnic. Pobotali so se takoj s policijo, da jih je pustila odpeljati se na neki ladiji. Ta dogodek se je pa hitro raznesel po mestu. Pripovedovali so ga ljudje, še predno se je dogodil, in so ga seveda pretiravali. Turki so porabili to priložnost, da so napadli Armence. Policija je pa Turkom dajala orožje. Pobijali so Armence po vsem mestu in predmestjih, a policija je pa mirno gledala. Tako klanje se je ponavljalo več dni. Vojaščina je pa ostala lepo v vojašnicah. V vsem so pobili kacic 10.000 Armencev. Oropali so armenske in tudi nekatere druge

prodajalnice. Koliko je ljudij mrtvih, se ne ve, ker Turki so mrtvece odpeljali na voze in jih pometali v morje. Armenske uradnike so takoj odpustili iz državne službe. Iz vsega je vidno, da so Turki napad na banko najeli, hoteli so imeti povod za pobijanje kristijanov. Vlada se pa le boji, da bi ljudstvo, ki je podivjano, ne napalo sultanove palače in 15.000 vojakov je okrog nje postavila za stražo.

Vstaja na Kreti se bliža svojemu koncu. Sultan je že dovolil Krečanom obširnejšo samoupravo. Kristijani so že pripravljeni pomiriti se, le mohamedanci pobijajo, požigajo in ropajo, ker jih jezi, da so kristijanje nekaj dosegli. Upamo pa, da se tudi mohamedanci s časom pomirijo. Seveda nemiri v Carigradu so jim dali pogum.

Brazilijska. Italijani so zahtevali neko odškodnino za tiste italijanske podložnike, ki so ob ustaji v Braziliji imeli kako škodo. Vlada je bila že s tem zadovoljna, a državni zbor braziljski je pa izrekel se proti temu. Braziljski listi so jeli hujskati ljudstvo proti Italijanom. Vsled tega so po braziljskih mestih jeli pobijati Italijane, trgati in zažigati italijanske zastave. Italijanska vlada je poslala v Brazilijo tri vojne ladije in zahtevala zadoščenja, katero je braziljska vlada obljubila. Prepovedala je italijanska vlada tudi izseljevanje v Brazilijo.

Dopisi.

Iz Dola, 30. avgusta. [Izv. dop.] (Naša požarna bramba.) Dandanes se uže tudi na deželi marsikje ustanovljajo potrebna ognjegasna društva. Žal, da se tudi pri tem kakor marsikje drugje, pri v človekoljubne in jedino svojemu namenu službujočih sredstvih goji pogubna strankarska politika. In tako je tudi pri nas. Ne, da bi društvo skupno delovalo na občno korist, nasprotujejo si še člani drug drugemu tako, da stoji sedaj društvo v prav žalostnem položaju. Ako bi se imela vršiti kaka veselica ali iti na slavnost jednakega društva, kakor se je n. pr. pokazalo posebno v zadnjem času, ko bi se imelo društvo udeležiti občne slavnosti gasilnih

društev v Novem Mestu, ali pa vežbati ude, tedaj se gotovo vname ogenj, pa ne na strehi, ampak v glavah naših voditeljev; nazadnje pa se s tem konča, da se nič pametnega ne ukrene. Zlasti, od kar se je nekaterim črnogledom posrečilo, od društva izbaciti prejšnjega zasluznega in za društvo najbolj vnetega načelnika gospoda J. Palmeta. In ravno on je prvi in največ pripomogel, da se je društvo ustanovilo, tudi v gmotnem oziru je on največ daroval za napravo te ali one stvari. V dokaz temu je, da je bil takoj v prvič jednoglasno izvoljen za načelnika. Z vso vnetostjo je potem težavnega posla, da bi se mlado društvo dovolj izvežbalo in ukrepilo.

zopet slišal zapeti: „Slava Bogu v višavah...“ Tako se je Jože Kolár vse ostale žive dni spominjal današnjega božičnega večera.

* * *

Minulo je zopet nekaj let. Mnogo se je izpremenilo v Podgorju. Stareji so pomrli, mlajši so zasedli njih mesta. Stari, že osiveli Kozmek Oplata je še vedno polharil po bukovih gozdih; napósled jo je pa tudi on skupil. — Ko je nekega popoldne z železnim ramežljem vlačil starega polha iz votle bukve, vlomil se je pod njim trohljivi parobek, in padel je polharček, kakor „naštokan žakelj“ ob kamenita tla, tako, da se ni ganil več! — Pastirji so ga prinesli domov. Usmiljeni so dejali, da ga je škoda; bolj hudobni so pa rekli, da ga ni, bodo vsaj polbi imeli mir v prihodnje, ker je njih največji sovražnik pokopan „tri komolce pod grušo“.

Stareji Kolár, Jožef, je popustil nekdanje polhajko-

vanje in poprijel se je pametnejšega življenja po svetopisemskem pravilu: „V potu svojega obraza bodeš svoj kruh jedel, dokler se v zemljo ne povrneš, iz katere si prišel!“ V prihodnje je ostal vedno pri domu in je bratu pri delu pomagal.

Valentin pa, odkar mu je umrla njegova „nekdanja“ ljubica, ostal je vse življenje nekako otožen in tih, a v nobeno več se ni zaljubil! Prvih dni preživel je Valentin sam; držal se je nauka, ki pravi, „da je bolje, če človek ostane tako sam“. — Iz ljubezni do svoje nekdanje deklice, poprosil je pri Osamelovem očetu za malega Pavleka, vzela ga z njegovim dovoljenjem na svoj dom, obljubivši, da, ko odraste, mu prepusti vse gospodarstvo. — Na pokopališču pri Sv. Urbanu velel je Valentin postaviti na že porastelo gomilo lep, iz belega marmorja izklesan nagrobni spominek, kateri je pravil ljudem, „da tukaj počiva Katrica, njegova nekdanja ljubica“.

Ali dobrohoteči mož se je popolnoma zmotil. Mej tem, ko je imel na jedni strani popolno poslušnost, nasprotovalo se mu je od druge strani vsemu, bodisi dobro ali slabo. Ker tudi v občinskem zastopu ni našel nikake pomoči za društvo in so se mu odtegovali možje, ki bi morali biti zato najbolj vneti, zgubil je tudi on upanje boljše prihodnosti ter začel zanemarjati svoje dolžnosti. Ko je bila potem po dolgem obotavljanju v drugič volitev v odbor, prezrlo se je popolnoma ime dosedanjega načelnika. Sedaj je vodstvo v drugih rokah; pa je vendar vse v neredu in v takih razmerah kakor malokatero jednako društvo na Kranjskem. Kar je bilo poprej zanesljivih udov, zapustili so sedaj društvo, uvidevši, da se tukaj nikakor ne dá složno postopati, brez tega pa je vsak napredek nemogoč. In vsemu temu vzrok je zavist in nekaj prepira željnih hujskačev. Tudi pri nas veljajo besede pesnika: „Kaj pa je tebe treba bilo?“

Iz Dolenjskega, 28. avgusta. [Izv. dop.] (Prašičja zaprtija.) Hudo se nam godi. Dež, vedno dež, vse bo segnilo! Grozdje se ne more mehčati, vino bo kislo. In grozna toča dne 23. avgusta, ki je v krško-breškem okraju tako hudo razsajala. Ta toča je odbila mlade vcepljine novih tamošnjih vinogradov. Kaka škoda, če se pomisli, da pride novi nasad vinograda oral na 800 gld. stati! Vsled vedaega deževja trpimo oni v ravnini več kot hribovci. Krompir začne gniti. Kako je leto lepo kazalo in je bil prvi sad lep, tako nam družega ne bo kaj prida. Pa denarja ni dobiti, ker je glavna žila pridobivanja istega na Dolenjskem podrezana — svinjska zaprtija. Okraji Kočevje, Ribnica, Velike Lašče, vsa Suha Krajina in kraji ob Temenici kupujejo rejene svinje, letos jih ne smejo. Kraji, kjer svinje izrejajo, imajo sedaj toliko svinj, da ne vedo kam z njimi. Nimajo dosti hlevov. V Suhi Krajini so do tega časa druga leta svinje odebelili ter jih prodali in druge kupili. Tam redijo za mast po večkrat na leto, tam imajo ženske srečno roko za to in so menda najpridnejše ženske na Kranjskem. Vse na glavi domu zneso. Svinje si že iščejo pota iz Dalmacije v naše kraje. Le še pol leta tako in naša svinjereja, trgovina s svinjami trpi neizmerno škodo. Zdaj je bolezen utihnila. Ali bi ne mogla naša deželna vlada manj strogo v tem vprašanju postopati?

Bolezni so bile vedno in bodo mej živino. Jedenkrat tukaj drugokrat tam, ko pa svinjski zarod do cela izumre, bo konec tem boleznim. Naj visoka deželna vlada gleda na glavno moč Dolenjske in naj spregleda, če še ni najhujša sila. Živinski zdravniki si ne upajo povedati, da je kaka bolezen ponehala, ker bi bili karani, če bi se le kje zopet pokazala, kar je mogoče pri najvestnejšem pregledovanju. Naj se gleda bolj na to, da ljudstvo kaj prodati more. Svet naš nima denarja, pa je treba davke, mlatiče, kosce plačati. K slabi letini še to pride, da se ne more prodati, kar je dosti v deželi in kar drugi tako silno potrebujejo. Prosimo naše poslance, naj kaj storijo glede odprave svinjske zaprtije.

Iz Sv. Marjete na Dolenjskem 17. avgusta. [Izv. dop.] Gosp. knezoškof je včeraj pri nas sv. birmo delil. Veseli smo bili tega z našimi še veselejšimi otroci. Le nekaj nam je grenilo to veselje. Knezoškof je namreč v svoji pridigi karal list, katerega v naši fari najraje beremo in tako politiko spravil v naše nedolžno veselje. Rekel je, da so brezverski taki ljudje, ki take liste (po imenu ni nobenega imenoval), razširjajo med ljudstvo in da se moramo spovedati greha, če take liste beremo in povedati v spovedi, katere beremo. Novi greh smo dobili za katerega prej nismo vedeli. Naš župnik gosp. Zaman, je od boterstva izključil vse one, ki so naročeni na „Rodoljuba“. Vedeli smo tedaj, da je ta list oni strup, katerega je gospod knezoškof v pridigi v mislih imel. Doslej smo mislili, da se knezoškof za politiko ne zmeni; vsaj nekateri naši duhovniki so se tega branili, če se jim je očitalo, da plešejo v politiki, kakor jim knezoškof gode; zdaj pa vemo, da je le rez. Škoda, ker smo vsaj od visokega cerkvenega dostojanstvenika mislili si prostega onega preganjajočega duha, ki ga tolikokrat v naših župnikih in celo v kapelanih zapaziti moremo. Knezoškof je v navedeni pridigi karal tudi fante, ki po noči ne dadó miru. To je prav, toda to je bilo in bo, ko mi še nismo bili in ko nas več ne bo. Če bi le tudi oni mladi kapelan ponoči doma bil in ne dražil fantov, kakor se je to oni dan nekje zgodilo. Fantje so, sklicevaje se na svoje vaško pravo, kapelana malo natepli in so dobili za to par tednov zopora. In to vse, ker vaško pravo tam nekje pravi, da fantje iz druge fare nimajo pravice v vasi vasovati

Slovenske in slovanske vesti.

(Volitve volilnih mož.) Dne 29. septembra je volitev državnega poslanca namesto umrlega kanonika Kluna v volilnem okraju kmetskih občin Vrhnika-Litija-Zatičina-Ribnica-Velike Lašče. Narodna stranka misli postaviti svojega kandidata. Že danes volilce opominjamo, da se v obilnem številu udeležé volitev volilnih mož in volijo le zanesljive narodne možje. Ne dajte se voditi od klerikalcev, vedoč, da ste svobodni možje, in da vam v politiki iz farovžev nimajo nič zapovedovati. Kakor čujemo, nasprotna stranka že pridno deluje, zato je treba, da ste pozorni. Po toči ne pomaga zvoniti.

(Višja slovenska dekliška šola) se že letos osnuje v Ljubljani in se prvi razred otvori prve dni novembra. Ta šola je bila potrebna, ker so dosedaj v Ljubljani za višjo izobrazbo deklic samo nekateri nemški zavodi.

(Preosnova obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani.) Kakor slišimo, vrše se ravnokar posvetovanja o preosnovi obrtne nadaljevalne šole, združene z višjo realko. Da je preosnova potrebna, pač ni treba še posebej naglašati. Ni nam znano, kolikega obsega bode, a jedna zahteva, se pri tem ne bode smela v nemar pustiti — zahteva, da se že jedenkrat odpravi ponemčevanje na

tem zavodu in da se gledé učnega jezika uvažuje ne-
utaljivo dejstvo, da so učenci tega zavoda skoraj izključno
slovenske narodnosti.

(„**Unio catholica**“) bila je, kakor se nam poroča
iz zanesljivega vira, primorana od svojih članov zahtevati
30% doplačila letne zavarovalnine. — Tako je torej za-
vozil zavod, katerega je naša klerikalna gospoda tako
toplo priporočala, ob enem pa skušala škodovati do-
mačim, na trdnem temelji stoječim zavarovalnicam. In
pri tem mislijo morebiti ti gospodje, da še skrbe za
gmotni blagor našega ljudstva! Ta zavod je nov dokaz,
kako zna klerikalna gospoda gospodariti in kam bi prišli,
če vse dobé klerikalci v roke.

(**Delavska shoda**) Dne 15. in 16. avgusta so imeli
v Ljubljani katoliški in socijalno - demokratični delavci
svoje strankarske in javne shode. Na socijalističnem shodu
so se izrekli zbrani socijalisti, da protestujejo proti temu,
da bi bila njih stranka breznarodna, temveč je le mej-
narodna. Sklenili so, da se osnuje posebna jugoslovanska
socijalna stranka, v kateri bi bili Slovenci, Hrvatje, Srbi in
Bolgari. Dolgo so se posvetovali o kmetskem vprašanju, a
niso mogli priti do nobenega sporazumljenja. Videlo se je,
da sami prav ne vedó, kaj hočejo. — Krščansko-socijalni
strankarski shod je sklenil celo vrsto lepih resolucij, o
katerih je pa le to gotovo, da se nikdar ne izvrše. Zoper
narodno stranko so zabavljali socijalni demokratje, kakor
tudi krščanski socijalisti.

(**Shod društva „Jednakopravnost“ v Idriji.**) V
nedeljo, dne 31. avgusta, je priredilo društvo „Jednako-
pravnost“ v Idriji javen shod in povabilo svojega dežel-
nega poslanca, gosp. dra. Danila Majarona, in državnega
poslanca, gosp. Antona Koblarja, da poročata o svojem
poslanskem delovanju. Volilci so bili jako zadovoljni s
poročiloma obeh svojih zastopnikov. Dva duhovnika kleri-
kalne stranke sta hotela nekaj ugovarjati, a ljudstvo ju
skoraj še govoriti ni pustilo. V tako majhni veljavi je
klerikalna stranka v Idriji, kjer je še nedavno gospodarila.

(**Slike Simona Gregorčiča.**) Z Vrhniko se piše:
Za našo prekornostno družbo sv. Cirila in Metoda vzgledno
delujoče litijske Slovenke dale so napraviti jeklorezne
slike pesnika Simona Gregorčiča ter so čisti dobiček, ka-
teri se doseže pri razprodaji, namenile družbi sv. Cirila in
Metoda. Poslale so slike tudi k nam na Vrhniko in v
dokaz, kako smo se jih razveselili, navedeno bodi to, da
smo omenjene jako lepe podobe pri občnem zboru naše
podružnice sv. Cirila in Metoda dne 9. m. m. hipoma
razprodali. Da se pokrijejo troški in doseže kaj dobička,
razprodati bode še mnogo komadov. Naroče se pri od-
boru podružnice sv. Cirila in Metoda v Litiji. Komad
velja 20 kr.

(**Dve znameniti imenovanji.**) Deželnim šolskim
nadzornikom na Koroškem je imenovan Josip Palla, do-
sedanji ravnatelj opavskega učiteljišča, ravnateljem na
celovskem učiteljišču, pa dosedanji profesor na ljubljanski
realni Baltazar Knapitsch (Knapič). Oba sta slovenščine
nezmožna. S tem vlada pač ni pokazala naklonjenosti
Slovcem.

(**Volitve volilnih mož na Koroškem**) so se že
začele. Začetek je za Slovence precej ugoden, manj ugod-
neje se pa vrše volitve za nemške konservativce. Nemški
kmetje se nič dosti ne zmenijo za škofijski list, katerega
je izdal povodom volitev celovski škof. Sprva so mislili,
konservativci, da dobé v kmetskih občinah večino in tako
spravijo jednega svojca v deželni odbor, a kakor se kaže,
se jim to ne posreči.

(„**Slovenski Gospodar**“) je priobčil naslednjo
uganko: „Zakaj ima grajščina gornjegraška dr. Kowa-
tschitscha za svojega pravnega zastopnika? Odgovor:
„Zato, ker je po sili Nemec“. „Slovenski Gospodar“ naj
bo še tako prijazen in pové svojim bralcem, kdo je
lastnik te grajščine namreč — knezoškof ljubljanski.

(**Volitve na Štajerskem.**) Slovenci na Štajerskem
so za kandidate postavili sledeče gospode: celjska odvet-
nika dra. Ivana Srneca in dra. Ivana Dečka za celjski
okraj, prof. Frana Robiča in župnika v Makolah Mihaela
Lendovška za mariborski okraj, šmarskega odvetnika
dra. Frana Jurtelo za ptujski okraj, šoštanjkega župnika
Josipa Žičkarja za sevniško - breški okraj, ljutomerskega
odvetnika dra. Frana Rosino za ljutomerski okraj in
šoštanjkega posestnika Ivana Vošnjaka za šoštanjko-
slovenjegraški okraj. Za mesta in trge se kandidati še
niso določili.

(**Socijalisti v Trstu**) so se že zjediniili glede kan-
didata za peto kurijo pri prihodnjih državnozbornih
volitvah. Kandidoval bode predsednik „socijalistične lige“,
stavec Karol Učekar, izvoljen pa najbrž ne bo, dasi
socijalisti že sedaj zanj kaj marljivo agitujejo.

(**Za Podgradom — Dolina.**) „Edinost“ poroča: Iz
gotovega vira doznajemo, da je c. kr. namestništvo raz-
pustilo občinski zastop v Dolini ter imenovalo občinskim
komisarjem — Nemca Ugovitzerja. Uzrok? Občina je
prek in prek slovenska.

(**Slovenska šola v Gorici.**) 245 slovenskih sta-
rišev v Gorici, ki imajo 475 otrok, je zopet poslalo na
učno ministerstvo prošnjo, da bi prisililo goriški mestni
zastop za slovensko šolo preskrbeti primerno poslopje.

(**Obsojeni iredentovci.**) Iz Gorice se brzojavlja z
velikim zadoščanjem, da so tam 14 fantov obsodili, vsa-
kega na štirinajstdnevni zapor, ker so javno prepevali
Garibaldijevo himno. Obtožencem svetujemo, da se pri-
tožijo zoper to obsodbo. V pritožbi naj rečejo: Garibal-
dijeva himna se poje v Gorici že mnogo let, pela se je
že v vseh ulicah, tudi pred poslopjem okr. glavarstva,
a dasi so jo redarji in drugi taki možje neštivilnokrat
slišali, se še vendar ni nikdar nobenemu prepevaču nič
zgodilo. Iz tega smo sklepali, da je prepevanje Garibal-
dijeve himne v Gorici dovoljeno.

(**Redka darežljivost.**) V Pančevu je krojač Nikola-
jevič daroval za ustanovitev srbske gimnazije 120.000 gld.
ter obljubil, da na svoje stroške sezida gimnazijsko po-
slopje. — Jugoslovanski akademiji v Zagrebu je grofinja
Norman volila v svoji oporoki 10.000 gld. Rodovina
Prandau-Norman je akademiji že darovala vsega skupaj
22.000 gld.

(Volilna korupcija na Krasu.) Dne 20. avgusta vršila se je pred tržaškim sodiščem razprava v velikem slogu, ki je pokazala, kako se vrše občinske volitve po nekih krajih na Krasu, kako se ljudje poslužujejo zakonitih in nezakonitih sredstev. In ta poslednja okolnost dovela je na obtožno klop 36 mož, mej njimi marsikoga starčka, s komenskim županom vred. Minolega oktobra meseca — tako pravi obtožni spis — pojavila se je v Komnu in okolici živahna agitacija zaradi obč. volitev, ki so se vršile tam dne 16. in 17. omenjenega meseca. Ker se pa je v tem kraju zasnovala stranka, ki se je uprla zopetni izvolitvi županom prejšnjega župana Josipa Kovačiča in nekaterih njegovih pristašev, poskusil je župan s svojimi zavezniki vsakakoršna, celo nezakonita sredstva, da zagotovi zmago svoji stranki, bodisi s tem, da je po svojih poverjenikih kupoval glasove mnogih volilcev v Komnu, Tomaževici, Sv. Tilhu, Rubiji in Škrbini — vsakemu dotičnih volilcev so dali jedno krono — bodisi z drugimi spletkami. Preiskava je dokazala mnogo slučajev volilne korupcije, ki je je vršil župan in ž njim drugi. Nekateri omenjenih občanarjev so obtoženi, da so skušali kupiti glasove mnogo-

terih volilcev, ponudivši vsakemu po jedno krono, s pogojem, da oddajo svoj glas Josipu Kovačiču, odnosno njegovi stranki, toda dotičniki niso vsprejeli ponudbe. Drugi so obtoženi, da so prodali svoje glasove drugim, soobtožencem. Josip Kovačič, njegov svak Anton Abram in občinski sluga v Škrbini, Anton Colja, so obtoženi, da so v omenjeni dobi razdelili mej razne osebe 10 gld., odnosno 20 kron, z nalogom, da dotičniki prodajo svoje glasove; županov svak Anton Abram je razdelil še drugega denarja v volilne namene in sicer je izročil občinskemu slugi v Škrbini Antonu Čolju 10 gld. z nalogom, da jih razdeli mej volilce v tamošnji vasi in v Rubiji in sicer kakor odškodnino za izgubljeni čas, toda s pogojem, da se dotičniki obvežejo glasovati za staro stranko. Župan Kovačič je bil obsojen na jeden mesec v ječo, trinajst družih na zapor od treh dnij do jednega meseca, ostali pa so bili oproščeni.

(Akad slikar gosp. Ivan Grohar) je otvoril svoj atelier v Škofji Loki, kjer se je stalno naselil. Gospod Grohar je že z raznimi slikami dokazal svojo veliko nardarjenost in tehniško izurjenost, tako da ga zamoremo občinstvu prav toplo priporočati.

Razne vesti.

(Nesreče.) Dne 24. avgusta popoldne ob 2. uri je padel s prvega nadstropja knežjega dvorca, kateri se podira, delavec Klopčar na dvorišče in se nevarno pobil. Odnegli so ga nezavestnega v deželno bolnico. Na lici nesreče se je zbrala velika množica ljudstva. — V nedeljo dne 2. avgusta, padla je pri Sv. Petru pri Radečah neka stara ženica, Elizabeta Osipek, tako nesrečno iz lestve, da je bila takoj mrtva. — Dne 13. avgusta pa je utonil dveletni otrok radeškega grajščinskega vrtnarja v vrtni kadi. Zdravnik, ki je bil takoj pri roki, ga ni mogel več rešiti. — Ubil se je dne 15. m. m. užitkar Franc Reklanc blizu Zapuš. Mož se je bil udeležil cerkvene slavnosti v Dravljah in se tam malo preveč napil. Na potu je padel z voza in na mestu obležal mrtev.

(Strela) je 18. m. m. ubila 22letnega posestnikovega sina Janeza Skubica v Dragovškem v litijskem okraju. Skubic je stal pred domačo hišo in opazoval nevihto. Strela ga je s tako silo zadela, da je hipoma obležal mrtev. — Strela je dne 7. m. m. udarila v hišo Antona Hajnrikarja v Selcah in užgala streho. Vsled požara nastala škoda se ceni na 500 gld. — Strela je dne 22. avgusta udarila v dvorišče Tönniesove tovarne na Dunajski cesti in naredila v zemlji precej veliko jamo. V bližini dotičnega kraja delujoči tesarji so strahoma bežali na vse strani in so se le po dolgem obotavljanju in ugibanju vrnili k delu.

(Požari.) Na večer 10. m. m. je klical žalostni glas zvonov sosede na pomoč proti sili ognja, kateri je nastal pod kozolcem posestnika Vrečka v Leskovcu. V kratkem času so prihiteli na pomoč leskovsko, videmsko in krško gasilno društvo. Ogenj je bil takoj pogašen. Dasiravno ni bil ta požar nevaren, da bi se razširil v vas, vendar se je vsak prestrašil, ko je izvedel, kje gori, ker je bila pod kozolcem spravljena brizgalna šele pretečeno leto organizovanega leskovškega gasilnega društva. Ko so prvi ljudje prihiteli na mesto, bila je brizgalna že popolnoma v plamenu, iz katerega so jo mogli le z mački na dolgih kolih izvleči. Bila je tako razgreta, da se je morala dalj

časa hladiti, predno se je mogla rabiti. Razun tega je precej poškodovana in potrebuje popravila. Pač so srečni Leskovčani, da jim ni popolnoma uničena toliko potrebna brizgalna, k čemur je le še nekaj trenutkov manjkalo. In za to bi se imeli zopet zahvaliti svojemu za Leskovec in okolico toliko zaslužnemu dekanu. Ko se je ustanovilo pretečeno leto gasilno društvo in je naročilo brizgalno, bil je dekan toliko prijazen, da jo je dovolil spraviti v njegovi shrambi za vozove in ne za seno, kjer je dovolj prostora. Vender napiše necega dne dekan načelništvu list, v katerem zahteva, da se do prišlega dne odpelje brizgalna izpod njegove strehe, ker je pridelal letos mnogo sena in ker mu je načelništvu sovražno. Ker ni moglo načelništvu do določene ure preskrbeti nove shrambe, tudi ni spolnilo povelja dekanovega, a dekan je bil tako prijazen, da je sam zapeljal brizgalno na prostor pred cerkev ter jo izročil milosti neba. Vsled tega je bilo gasilno društvo prisiljeno, spraviti jo v nepripravnem poslopju, pod kozolcem zunaj vasi, dokler si ne omisli strehe nalašč za brizgalno. Da ima leskovski dekan dovolj strehe brez omenjene shrambe za seno, in da one shrambe ne potrebuje za seno, je celi okolici znano. Drugič pa brizgalnica ni last jedne osebe — načelnika —, temuč cele soseske. To je bilo zopet samo maščevanje dekanovo in jedna onih zaslug, katere je že navajeno prijemati ljudstvo iz njegovih rok. — Dne 15. avgusta je nastal v mlinu Tomaža Ježka v Sp. Gameljnih ogenj, kateri je mlin popolnoma upepelil. Škoda znaša 3000 gld. Zarvarovan je bil mlin za 500 gld. Ogenj so zanetili otroci zakupnika Karola Potočnika, kateri so v odsotnosti starišev kuhali obed. — Dne 31. m. m. je pogorela šele letos dograjena lesena hiša Jere Ločnikar, vredna okolo 900 gld. in več mrve. Pravijo, da je tlelo v dimniku leseno bruno in tako provzročilo požar. Ker je okolica pogorelega poslopja sedaj popolnem pod vodo, je bilo gašenje seveda nemogoče.

(Porotne obravnave v Ljubljani) Dne 25. avgusta je bil obsojen zaradi teške telesne poškodbe slikar Janez

Ribarič iz Trnovega na poldrugetno ječo; dne 26. avgusta je bil obsojen zaradi uboja v petletno ječo Janez Grošelj z Brda; dne 27. avgusta je bil obsojen Edvard Pogačnik iz Celja zaradi tatvine v poletno ječo; dne 28. avgusta je bil na smrt obsojen hlapec Janez Kristan iz Hotavelj, ker je umoril svojega gospodarja.

(**Poplave na Gorenjskem.**) V Kranjski gori, Podkorenem in v Radečah so vsled deževja narasle vode tako močno, da so prouzročile mnogo škode. Podkorenske, z izdatnimi troški l. 1892. napravljene varnostne naprave, so bile v nevarnosti, a so se rešile, dasi so ponekod precej poškodovane. Pri Radečah je Potok deloma preplaval cesto in bližnje njive ter na teh vse pokončal, odnesel je tudi most. Tudi Beli potok je prouzročil veliko škodo. Cesta mej Podkorenem in Radečami je ponekod tako poškodovana, da se je moral promet na nji za nekaj časa ustaviti.

(**Pobegnil**) je prisiljenec Peter Köferle, star 41 let, doma v Št. Lorencu v šmohorskemu okraju na Koroškem. Delal je blizu Tržiča z več drugimi prisiljenci, a delo mu ni dišalo, zato je porabil ugodno priliko in odnesel pete.

(**Nevihta.**) Iz Krškega se nam piše: 23. avgusta: Včeraj okoli 3. in 4. ure razgrajala je okoli Krškega strašanska nevihta. Hud vihar preobrnil je več kozolcev, mej njimi tudi jako močan in v zavetji stoječ kozolec grofa Auersperga, kamor se je umaknilo 7 topničarjev. Šest se jih je rešilo, sedmega po imenu Pipan, pa so zmečkali kozolčevi tramovi in bruni. Mešana komisija pod vodstvom preiskovalnega sodnika Kesslerja dognala je na lici mesta, da ne zadene nobenega nikaka krivda na tej nesreči. Za viharjem se je usula toča, ki je uničila nade letošnje vinske letine. Najboljši brdi so skoraj popolnoma pokončani. Tako so novi nasadi v Drenovcu, Brezovski gori, Libelu, v Selcah, v Nemški gori, v Leskovcu, deloma tudi v Trški gori ne le za letos temveč tudi za prihodnje leto uničeni. Na teh brdih pričakovalo se je letos okoli 1000 do 1500 hektolitrov vina od novih nasadov; težko, če so ga bode sedaj še 100 hektolitrov

pridelalo, in še to ne bode moglo dozoreti, ker je perje jako izklesteno. Velika škoda je tudi na sadnem drevju. Jabolk in sliv leži kar na hektolitru po tleh. Več sadnih drevesc je tudi izruval hud vihar. Ravno tako je toča na polju napravila veliko škode. Koder je toča padala, je popolnoma uničena ajda, pa tudi turšica, pesino perje je popolnoma okleščeno. Nevihta je šla potem čez Savo in je napravila potem tudi na Štajerskem veliko škode, zlasti je Stara vas pri Vidmu mnogo trpela, kjer je nevihta podrla jeden kozolec, in vinogradi na Libnem so popolnoma uničeni. Kako daleč je nevihta segla, se še ni moglo dognati, vendar se pripoveduje, da je segla do Koprivnice in do Kozjega.

(**Umorjen kolesar.**) V nedeljo dne 11. avgusta se je sin posestnika Kosa v Oplotnicah peljal na biciklu v Stranico in se ustavil v neki ondodni gostilni. Navzoči gostje so začeli bicikel ogledavati in puskusati, kar jim je Kos prepovedal. Vsled tega so ga nekateri fantje na padli z noži in ga strašno razmesarili. Kos je zbežal do neke bližnje hiše, kjer je obležal mrtev.

(**Samomor zaradi vojaških hlač.**) V Celju se je te dni ustrelil pešak Jakob Zorko v glavo in sicer iz strahu pred kaznijo, katera ga je čakala, ker je ukradel vojaške hlače.

(**Vprežene družice.**) Pred kratkim se je poročila grofica Elizabeta Danneskjold-Samsøe z grofom Agejem Moltkejem na graščini Gasselfeld na Jitlandiji. Ko so se peljali k poroki, je vlekle voz, na katerem je bila nevesta, deset rudeče oblečenih družic.

(**Olomuški nadškof.**) V olomuškem „Pozoru“ čitamo: „Mnogo listov prijema olomuškega nadškofa dr. Kohua, ker porablja baje le popolnoma neznatno svotico svojih velikanskih dohodkov v plemenite svrhe. Ti napadi so deloma neopravičeni, kar svedoči najnovejša, plemenita in požrtvovalna odredba nadškofa. Nadškof je dal namreč te dni 10.000 gld. za popravo — svoje kočije. — Olomuški nadškof ima letnih dohodkov okoli poldrugaga milijona goldinarjev.“

Poučne stvari.

Tinktura proti ujedanju konj, preobjedanju goveje živine itd.

V časopisu „Das Pferd“ bral sem naznanilo tinkture proti ujedanju konj ter preobjedanju goveje živine. Naročil sem si jo. Dobil sem v steklenicah neko smrdljivo črno tekočino. Kmalu potem mi je bila priložnost jo poskusiti. Krava se je detele preobjela. Trikrat v presledkih četrt ure dal sem kravi po tri žlice te tekočine namešano s toplo vodo in krava je bila čez jedno uro zdrava. Začela je kihati ter puhtelo jej je skozi nos. Poskusil sem to tinkturo, ko je konja ujedavalo po slabi sparjeni krmi. Zopet sem videl hitro ozdravljenje. Tudi če konj (ceplenec, Wallach) v o d o p r i d r ž i, kar se tolikokrat prigaja in je jako nevarno, ta tinktura precej pomore. Letos je imela jedna moja dveletna žebica hudo smoliko najprej v vratu. Spustilo se jej je na vratu, ali spravila se je ta bolezen tudi v drob. Zgubila je meso, ni več jedla ni pila. Valjala se je, večkrat potila na dan, ko jo je ujedavalo. Jeden dan bila je uže taka, da sem že križ čez njo napravil ter hotel po konjača poslati. Pride mi na misel ta tinktura. Dam žebici 4krat v presledkih četrt ure po 4 žlice to tinte. Ležala je odvezana v hlevu le žive oči so še kazale, da še ni popolnoma pri kraju. Grem stran, da ne vidim živinčeta, ko umira. Čez jedno uro pa vidim, ko žebica zunaj hleva okoli hodi. Po preteku 8 ur začela je jesti in danes je popolnoma zdrava,

redi se in živa je, ko bi nikdar ne bila bolna. Ta tinktura, (nisem je še dal po kemiku preiskavati, kaj je vse v njej), je tako sigurno v teh slučajih zdravilo, da me to napoti, isto gospodarjem goveje živine in konj prav gorko priporočati. Vsaka lekarna bi jo morala imeti. Dobi se pod imenom: Koliktinktur pri lekarnarju Julius Bründl v Ipsheimu št. 9, Mittelfranken in stane steklenica (1/4 litra) 3 marke. (Ako hoče kdo direktno naročiti, mora prej vis. c. kr. dež. vlado prositi za dovoljenje. Na prošnjo pa je treba dati kolek za 50 kr.) Kako težko je po poti dobiti hitre pomoči proti ujedavanju konj. Nekaj te tinkture voznik seboj vzame in nevarnost se odbije. Poskusil še nisem, če je ta tinktura tudi proti ujedanju konj, katero je pouzročilo prehlajenje, koristna. Mogoče da tudi proti temu pomaga. Dr. Slanc.

Brant in secretari.

Med takozvane direktno produktivne, ali neposredno rodovite vrste ameriških trt spadate tudi zgoraj navedeni. Direktno ali neposredno rodovite ameriške trte, imenujemo pa tiste, katere imajo — ali bolje rečeno katere naj bi imele — lastnost, da trtni uši zoperstajajo in da rodé vino, onemu iz evropskega grozdja narejenemu bolj ko le mogoče podobno, ne da bi bila potreba jih šele cepiti ali požlahtniti. Iz grozdja izvornih ameriških trt napravljeno vino ima namreč — kakor sploh znano

— skoraj brez izjeme nek posebni skoraj slehernemu neprijeten duh, kateremu se „foks“ pravi. No take direktno ali neposredno rodovite ameriške trte prigojiti, mogoče je pa le po poti takozvane hibridacije, to je s pomočjo umetnega križanja ob cvetenju. Ako se namreč s cvetnim prahom trtni uši popolnoma zoperstojne ameriške trte, recimo rupestris imenovane, spodi ob cvetenju pestiče kake evropske, naj bo zelenike, je pač naravno, da se potem iz pelkov — semena — na zeleniki pridelanega grozdja, ako se ga useje, zadobi trti nove vrste. Nove vrste trte, jih moramo pač zato imenovati, ker nima nobene lastnosti, kakoršne ima rupestris ali pa zelenika sama zase; pač pa ima vsaka, v vsakem delu, toraj v mladem lesu, listju, osobito pa v grozdju lastnosti obadveh pomešane. Isto doseže se brez dvoma v nasprotnem slučaju, ako se namreč pestiče ameriške trte oplodi s prahom evropske. Take nove vrste imenujejo se, z ozirom na njih materno rastline, iz katerih je bilo seme vzeto, hibride ali bastarde. V hibridah prenesene so pa, kar je čisto naravno, tudi notranje z našimi čutili neopazljive lastnosti življenskih pojavov, kakor zoperstojnost trte proti trtni uši. Skratka rečeno, mogoče je z umetno sploditvijo ali hibridacijo ameriških, trtni uši zoperstojnih vrst, z evropskimi, hibride, to je nove vrste doseči, katere so od ameriške zoperstojnosti ali vstrajnosti proti trtni uši, od evropske pa neprijetnega duha „foksa“ prosto grozdje podedovale. Že celo je to mogoče, ako se že dosežene hibride zopet hibridizuje. S takimi vrstami trt bili bi si pridelovalci vina pač jako na dobrem, kajti cepljenje ali požlahtnenje amerikank s cepiči domačih

vrst, odpadlo bi popolnoma, in vse komedije, kakoršne dandanašno vinarstvo zaradi trtne uši zahteva, bilo bi konec. Ravno skusili so francoski, osobito pa ameriški špekulativni vinarji, že celo trgovski vrtnarji, že pred več leti take vrste direktno produktivnih trt doseči, ter jih v trgovino spraviti. In to se jim je tudi posrečilo; dosegli so take hibride, katere so potem pod različni imeni in za prav visoko ceno v promet spravili, kakor direktno produktivne ameriške trte. V koliki meri da so vse te trte trtni uši zoperstojne, ni še pri vseh popolnoma dognano. Dognano je pa vendar pri prevagljivi večini, da so lastnost trtni uši zoperstojati, jej klubovati, od amerikank v veliko premajhni meri podedovale. Vsled tega se ne izplača, jih v veliki meri za pridelovanje vina saditi, ker prekratek čas živé in rodé, kakor hitro jih trtna uš napade. Vendar se pa nekatere med njimi nahajajo, katere se odlikujejo po posebni rodovitosti, in po posebnih dobrih lastnostih njih grozdja. In taki vrsti stebrant in sekretari. Obadve stevrsti črnega grozdja, kateri nimata najmanjšega foksa, pač pa ima sekretari kaj fin duh po moškatu. Obadve rodite obilno, zlasti sekretari in zgodaj dozoreta. Da, brant dozori prej kakor vsaka druga domača vrsta, prej kakor auguššana, portugalka, španjol i. t. d. In to je ravno kar podeljuje tem dvem vrstam odločno veliko vrednost v trgovini sè zgodnim grozdjem. Vipavci naj bi se jedne kakor druge poprijeli, saj odvrže zgodnje namizno grozdje vendar vedno tri do štirikrat več, kakor pa v vino podelano pozno. Prvi pogoj, da se uname v Vipavi pomenljiva trgovina z zgodnjim grozdjem, je pa pač ta, da se ga prideluje v veliki meri.

☞ Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 19. septembra 1896.

Tržne cene v Ljubljani

2. septembra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8 20	Špeh povojen, kgr.	70
Rež, „	6 50	Surovo maslo, „	75
Ječmen, „	6 —	Jajce, jedno	2 ₂
Oves, „	7 —	Mleko, liter	10
Ajda, „	8 40	Goveje meso, kgr.	64
Proso, „	6 —	Telečje „ „	58
Koruza, „	5 40	Svinjsko „ „	70
Krompir, „	2 40	Koštrunovo „ „	36
Leča, „	9 —	Pišanec	45
Grab, „	9 —	Golob	16
Fizol, „	8 —	Seno, 100 kilo	2 14
Maslo, kgr.	9 —	Slama, „ „	1 70
Mast, „	76	Drva, trda, 4 metr.	6 50
Špeh svež „	75	„ mehka, 4 „	4 80

Kovačnica

(fužina)

na vodi, blizu vinogradov, oddaljena poldrugo uro od najbližje fužine in na novo postavljena se dá v najem.

Več po 6 lastnik **Jurij Polše v Bistrici**, pošta Dole (Mariathal) pri Litiji.

Posojilnica v Radovljici

obrestuje vloženi denar po 4.25 %

izposojuje denar na posestva proti 4 3/4 %

na osebni kredit proti 5 % obrestovanju.

Občinam in drugim društvom dovoljuje pa tudi na hipoteke proti 4 1/2 % in na menjice proti 4 3/4 % obrestovanju.

Posojila na hipoteke dovoljuje na poljubne načine, namreč na amortizacijo v 36letni in tudi v krajši dobi, kakor prošnjik zahteva — ali pa da dolžnik vrne svoj dolg v delnih zneskih po svojih močeh.

Jako ugodno pa je za posestnike to, da tukajšnja posojilnica izdeluje vse listine pri zavarovanju kakega posojila brezplačno, le koleke ima vsak prošnjik sam plačati.

Stanje hranilnih vlog bilo je pri radovljiški posojilnici koncem prvega polletja 1896. 325.679 glđ. 27 kr.
in stanje posojil 225.548 „ 35 „

Posojilnica uraduje vsaki dan od 8. — 12. ure dopoldne in od 2. — 6 ure popoldne; ob nedeljah in praznikih pa od 8. — 10. in 11. — 12. ure.

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „9132“, Gradec, poste restante. (5-14)

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča
po pošti.

TRADEMARK.

Najboljše kakovosti, blagodejen, oživiljajoč, krepljen in zlasti sredstvo za vzbujanje teka je

Marijacejski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prani sirop za odraslene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

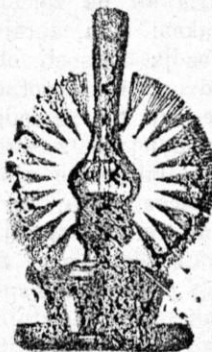
in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (1-17)

Loterijske srečke.

Trst, dné 29. avgusta: 81, 69, 89, 9, 55.
Praga, dné 2. septembra: 84, 27, 85, 31, 2.
Brno, dné 26. avgusta: 51, 61, 58, 43, 38.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2-17)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglijaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevzemam tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Kathreiner
KNEIPPOVA SLADNA KAVA

je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje s imenom:

Kathreiner

VIZITNICE priporoča Národna Tiskarna.

Severnonemški Lloyd v Bremenu.

Koncesijoniran po vis. c. kr. ministerstvu z odredbo z dné 7. maja 1894, št. 5373.

Brzoparniške vožnje v Newyork:

Iz Bremena ob torkih in sobotah.

Bremen-Sev. Amerika.

V Newyork.

Iz Southamptona ob sredah

in nedeljah,

Bremen-Juž. Amerika.

V Baltimore.

Iz Genove oziroma Neapolja

V Montevideo.

Prekomorska vožnja

v Newyork

via

Bremen-Iztočna Azija.

V Buenos

Aires.

7-8 dnij.

Gibraltar

V Kina.

mesečno dvakrat.

Bremen-Avstralija.

V Japan.

Najboljša in najcenejša potovalna prilika.

V Adelaido,

Melbourne,

Sydney.

Natančnejša pojasnila daje:

Julij Schillinger, Ljubljana.

Najnižje cene. Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg 15